

สถาบันส่งเสริมความปลอดภัย อาชีวอนามัย
และสภาพแวดล้อมในการทำงาน (องค์การมหาชน)

การประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิดจากการให้หรือรับสินบน
จากการดำเนินงานตามภารกิจของหน่วยงาน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

สถาบันส่งเสริมความปลอดภัย อาชีวอนามัย
และสภาพแวดล้อมในการทำงาน (องค์การมหาชน)

วัตถุประสงค์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

มาตรการป้องกันการทุจริตสามารถช่วยลดความเสี่ยงที่อาจให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้ดังนั้นการประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต การออกแบบและการปฏิบัติงานตามมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมจะช่วยลดความเสี่ยงด้านการทุจริต ตลอดจนการสร้างจิตสำนึกและค่านิยมในการต่อต้านการทุจริตให้แก่บุคลากรขององค์กรถือเป็นการป้องกันการเกิดการทุจริตในองค์กร ทั้งนี้ การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ในองค์กรจะช่วยให้เป็นหลักประกันในระดับหนึ่งว่า การดำเนินการขององค์กรจะไม่มีทุจริต หรือในกรณีที่พบการทุจริตที่ไม่คาดคิด โอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีการนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้เพราะได้มีการเตรียมการ ป้องกันล่วงหน้าไว้โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำ ซึ่งไม่ใช่การเพิ่มภาระงานแต่อย่างใด วัตถุประสงค์หลักของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐมีมาตรการ ระบบ หรือแนวทาง ในการป้องกันข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ให้เกิดการทุจริต ดังนี้

๑. เพื่อวิเคราะห์เหตุการณ์ความเสี่ยงในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน
๒. เพื่อระบุระดับความเสี่ยงการทุจริตภายในของ สสพ.
๓. เพื่อกำหนดมาตรการและการดำเนินการในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบนภายในของ สสพ.
๔. เพื่อกำหนดกิจกรรมหรือการดำเนินการที่สอดคล้องกับมาตรการหรือการดำเนินการเพื่อบริหาร จัดการความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับสินบนของ สสพ.
๕. เพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการของ สสพ.

ประเภทของความเสี่ยง

ในการวิเคราะห์เหตุความเสี่ยงและระดับความเสี่ยงของ สสพ. ใน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ ได้ดำเนินการวิเคราะห์เหตุความเสี่ยงและระดับความเสี่ยง ใน ๔ ประเด็น ดังนี้

๑. การอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘
๒. การใช้อำนาจตามกฎหมาย/การให้บริการตามภารกิจ
๓. การจัดซื้อจัดจ้าง
๔. การบริหารงานบุคคล

วิธีการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต ดำเนินการผ่าน ๓ ขั้นตอนสำคัญ ดังนี้

๑. กำหนดเกณฑ์การประเมิน ความเสี่ยงการทุจริต เป็นขั้นตอนก่อนทำการประเมินความเสี่ยงของ หน่วยงานที่ต้องกำหนดเกณฑ์สำหรับ ใช้ในการประเมินความเสี่ยงการทุจริตของกระบวนการ หรือโครงการที่ทำการประเมิน ตามความเหมาะสม โดยพิจารณาจาก ๒ ปัจจัย คือ ด้านโอกาส และ ด้านผลกระทบ

- โอกาสที่จะเกิด (Likelihood) : พิจารณาความเป็นไปได้ที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยงในช่วงเวลา หนึ่งในรูปแบบของความถี่หรือความน่าจะเป็นที่จะเกิดเหตุการณ์นั้น ๆ

- ผลกระทบ (Impact) : การวัดความรุนแรงของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากความเสี่ยงนั้น โดย สามารถแบ่งเป็นผลกระทบด้านการเงิน และผลกระทบที่ไม่ใช่การเงิน

๒. การประเมินความเสี่ยงการทุจริต เป็นขั้นตอนการระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริต และการจัดระดับ ความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต โดยการอธิบายรายละเอียดเหตุการณ์ที่มีโอกาสเกิดความเสี่ยง การทุจริตว่ามีรูปแบบพฤติการณ์การทุจริตในแต่ละขั้นตอนในการดำเนินงานของ กระบวนการหรือ โครงการที่ทำการ ประเมินให้มีความชัดเจนมากที่สุด โดยอาจค้นหาจาก ความเสี่ยงที่เคยเกิด หรือ คาดว่าจะเกิดซ้ำสูง/มีประวัติอยู่ แล้ว (Known Factor) และไม่เคย เกิดหรือไม่มีประวัติมาก่อน แต่มี ความเสี่ยงจากการพยากรณ์ในอนาคตว่ามี โอกาสเกิด (Unknown Factor)

๓. การจัดทำแผนบริหาร ความเสี่ยงการทุจริต และประพจน์มิชอบ เป็นการกำหนดวิธีการหรือ แนวทาง เพื่อควบคุม หรือลดโอกาสความเสี่ยงการทุจริต โดยการนำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต ของ กระบวนการหรือโครงการ ที่ทำการประเมินของหน่วยงานที่มีอยู่ในปัจจุบัน มาทำการประเมินว่า มีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับใดเพื่อพิจารณาจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตเพิ่มเติม ทั้งนี้ ควรเชื่อมโยงให้สอดคล้องกับ ความเสี่ยงที่ประเมินไว้ และต้องมีการติดตามเพื่อประเมิน การบริหาร ความเสี่ยงการทุจริตในกิจกรรมตามแผน บริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตที่กำหนดไว้

เกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

เป็นขั้นตอนการระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริต และการจัดระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการ ทุจริต โดยการระบุรายละเอียดเหตุการณ์ที่เกิดความเสี่ยงการทุจริต หรือมีโอกาที่จะเกิดความเสี่ยงการทุจริต ว่ามีรูปแบบพฤติการณ์การทุจริตในแต่ละขั้นตอนในการดำเนินงาน โดยการค้นหาความเสี่ยงการทุจริต ค้นหา จากความเสี่ยงที่เคยเกิด หรือคาดว่าจะเกิดซ้ำสูง มีประวัติอยู่แล้ว (Known Factor) และไม่เคยเกิดหรือไม่มี ประวัติมาก่อนแต่มีความเสี่ยงจากการพยากรณ์ในอนาคตว่ามีโอกาสเกิด (Unknown Factor) ในขั้นตอนนี้เป็น การตั้งสมมติฐานหรือเป็นการพยากรณ์ล่วงหน้าที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเพิ่มเติม (Scenario) เป็นการมองข้อมูล ไปข้างหน้า (Forward looking information)

เกณฑ์กำหนดระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงการทุจริต (Likelihood)

ตารางระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงการทุจริต (Likelihood)		
ระดับ	โอกาสที่จะเกิด	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	มีโอกาสดังเกิดขึ้นเป็นประจำ หรือ มีโอกาสดังเกิดขึ้นมากกว่า ๕ ครั้ง/ปี
๔	สูง	มีโอกาสดังเกิดขึ้นบ่อยครั้ง หรือ มีโอกาสดังเกิดขึ้นมากกว่า ๔ ครั้ง/ปี
๓	ปานกลาง	มีโอกาสดังเกิดขึ้นบางครั้ง หรือ มีโอกาสดังเกิดขึ้นไม่เกิน ๓ ครั้ง/ปี
๒	น้อย	มีโอกาสดังเกิดขึ้นน้อยครั้ง หรือ มีโอกาสดังเกิดขึ้นไม่เกิน ๒ ครั้ง/ปี
๑	น้อยมาก	มีโอกาสดังเกิดขึ้นได้ยาก หรือ มีโอกาสดังเกิดขึ้นไม่เกิน ๑ ครั้ง/ปี

/เกณฑ์กำหนดระดับความรุนแรง...

เกณฑ์กำหนดระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน

ตารางระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงการทุจริต (Likelihood)			
ระดับ	โอกาสที่จะเกิด	คำอธิบาย (ผลกระทบทางการเงิน)	คำอธิบาย (ผลกระทบที่ไม่ใช่ทางการเงิน)
๕	สูงมาก	ความเสียหายตั้งแต่ ๕๐,๐๐๐ บาท ขึ้นไป	เกิดความเสียหาย ต่อองค์กร เจ้าหน้าที่ ถูกละเมิดข้อมูลความผิด เข้าสู่ กระบวนการยุติธรรม
๔	สูง	ความเสียหายตั้งแต่ ๓๐,๐๐๐ บาท ถึง ๔๐,๐๐๐ บาท	ภาพลักษณ์ของหน่วยงานติดลบด้าน ความโปร่งใส สื่อลงข่าวและสังคมให้ ความสนใจ ไปในทิศทางที่ไม่ดี
๓	ปานกลาง	ความเสียหายตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐ บาท ถึง ๓๐,๐๐๐ บาท	หน่วยงานทำการตรวจสอบข้อเท็จจริง
๒	น้อย	ความเสียหายตั้งแต่ ๑๐,๐๐๐ บาท ถึง ๒๐,๐๐๐ บาท	ปรากฏข่าวลือ ที่อาจพาดพิงคนภายใน หน่วยงาน มีคนร้องเรียน แจ้งเบาะแส
๑	น้อยมาก	ไม่มีความเสียหายใด เกิดขึ้น	ไม่มีความเสียหายใดๆ

กำหนดระดับความเสี่ยง (Degree of Risk) โดยใช้ระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงการทุจริต (Likelihood) คูณด้วยระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ซึ่งระดับความเสี่ยงกำหนดไว้เป็น ๔ ระดับ และจัดทำแผนภูมิความเสี่ยง (Risk Map)

ระดับความเสี่ยง = โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงการทุจริต X ระดับความรุนแรงของผลกระทบ Degree of Risk = Likelihood X Impact

ลำดับ	ระดับความเสี่ยง	ช่วงคะแนน
๑	ความเสี่ยงระดับสูงมาก (Extreme Risk : E)	๑๕ - ๒๕
๒	ความเสี่ยงระดับสูง (High Risk : H)	๙ - ๑๔
๓	ความเสี่ยงระดับปานกลาง (Moderate Risk : M)	๔ - ๘
๔	ความเสี่ยงระดับต่ำ (Low Risk : L)	๑ - ๓

/แผนภูมิความเสี่ยง...

แผนภูมิความเสี่ยง (Risk map)					
โอกาส (Likelihood)	ผลกระทบ (Impact)				
	๑	๒	๓	๔	๕
๕	๕	๑๐	๑๕	๒๐	๒๕
๔	๔	๘	๑๒	๑๖	๒๐
๓	๓	๖	๙	๑๒	๑๕
๒	๒	๔	๖	๘	๑๐
๑	๑	๒	๓	๔	๕

แผนภูมิความเสี่ยง (Risk map)					
โอกาส (Likelihood)	ผลกระทบ (Impact)				
	๑	๒	๓	๔	๕
๕	ปานกลาง	สูง	สูงมาก	สูงมาก	สูงมาก
๔	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง	สูงมาก	สูงมาก
๓	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูง	สูงมาก
๒	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง
๑	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง

/การประเมินความเสี่ยง..

การประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิดจากการให้หรือรับ สินบนจากการดำเนินงานตามภารกิจของหน่วยงาน ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๘
สถาบันส่งเสริมความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน (องค์การมหาชน)

ลำดับ	ประเด็นความเสี่ยง	เหตุการณ์ความเสี่ยง	ระดับของความเสี่ยง (โอกาส x ผลกระทบ)	วิธีการในการบริหารจัดการความเสี่ยง	หน่วยงาน รับผิดชอบ
๑.	สสพท. ไม่มีความเสี่ยงเกี่ยวกับ การอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘				
๒.	การใช้อำนาจตามกฎหมาย หรือการให้บริการตามภารกิจ	มีการเรียกรับสินบนหรือยอมรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดเพื่อให้กระทำตามกฎหมาย หรือ การให้บริการตามภารกิจที่ไม่เป็นธรรมต่อประชาชนทั่วไป	๓ x ๒ = ๖ ปานกลาง	- จัดทำประกาศ นโยบาย No Gift Policy - จัดให้มีการตรวจสอบและควบคุมภายในอย่างเข้มงวด - มีการอบรมบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจในด้านกฎหมายและจริยธรรม - มีการนำเทคโนโลยีที่ปลอดภัยและมีมาตรฐาน	ทุกสำนัก
๓.	การจัดซื้อจัดจ้าง	ผู้มีอำนาจอนุมัติหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเลือกวิธีเฉพาะเจาะจงกับร้านที่เป็นพวกพ้องหรือร้านเดิมทุกครั้งเพื่อการต่อรองเงินทองหรือรับสินบน	๓ x ๒ = ๖ ปานกลาง	- จัดทำประกาศ นโยบาย No Gift Policy - มีการติดตามผลการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างให้ละเอียดรอบครอบและรัดกุมให้เป็นประโยชน์ต่อทางราชการให้มากที่สุด - มีการจัดอบรม กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้าง และการจัดทำขอบเขตหรือรายละเอียด	สำนักบริหาร กลาง (งานพัสดุ)

				คุณลักษณะของพัสดุเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ	
๔.	การบริหารงานบุคคล	มีการรับสินบนหรือผลประโยชน์อื่นเพื่อให้ หรือสัญญาว่าจะให้ หรือด้วยวิธีการอื่นใดโดยทุจริต ในการ รับพนักงานจ้าง พนักงานทั่วไป หรือ ลูกจ้างเข้าทำงาน ในหน่วยงาน	$3 \times 3 = 9$ 	● ประกาศเจตนารมณ์นโยบาย NO Gift Policy จากการปฏิบัติหน้าที่ จัดทำประกาศมาตรการป้องกันการทุจริตในการสรรหาและเลือกสรรของ หน่วยงาน ● ประชาสัมพันธ์การรับสมัครสอบ รับ โอน/ย้าย การประกาศผลการสอบของหน่วยงานผ่านสื่อประชาสัมพันธ์หลากหลาย เพื่อการกระจาย ข้อมูลข่าวสาร ● เชิญบุคคลภายนอกที่เป็น ผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วม เป็น คณะกรรมการสอบคัดเลือก ● จัดให้มีนโยบายสรรหาบุคลากรอย่าง โปร่งใสและตรวจสอบได้ ● การกำหนดหลักเกณฑ์ในการบริหารงานบุคคลที่ ชัดเจนและเป็นรูปธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้	สำนักบริหาร กลาง (งานทรัพยากร บุคคล)